

تعلیم و تربیت، مولفه‌ای تأثیرگذار در تکامل انسان

عباس رجائی^۱ و قدسیه سادات هاشمی دولابی^۲

^۱ عضو هیأت علمی مؤسسه مطالعات استراتژیک صنعت جهانگردی، ایران barajaei39@yahoo.com

^۲ عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین - پیشوا، ایران hashemigh14@gmail.com

چکیده-انسان دارای قابلیت‌ها و استعدادهایی است که جانداران دیگر فاقد آن هستند، این ویژگی‌های اختصاصی، نه تنها در جنبه جسمانیت و آفرینش مادی وی به کار رفته است، بلکه انسان، دارای ویژگی‌هایی روحانی و معنوی است که سبب امتیاز او از سایر موجودات گردیده و او را یگانه آفرینش و دُرَدانه عالم هستی قرار داده است.

انسان موجودی است که ایستایی و سکون را بر نمی‌تابد و همواره رو به سوی صیورورت، شدن، گردیدن، تکامل و فرگشت دارد، هرچند هر گروه با توجه به بینش خاص خود، نسبت به انسان، شناخت پیدا می‌کند ولی این مقاله می‌کوشد با استفاده از روش‌های آشنایی و با کمک مطالعات کتابخانه‌ای به ترسیم روشنی از تعلیم و تربیت پرداخته و نقش آن را در تکامل انسان باز نمای کند.

کلیدواژه: تعلیم و تربیت، تعلیم، تربیت، فرگشت، تکامل انسان.

۱- تعلیم و تربیت

۲- تعلیم

یکی از مسائل مهم جوامع بشری و به گونه‌ای، بزرگترین و دشوارترین آنها، تعلیم و تربیت انسان است که همواره مورد توجه متفکران و فلاسفه قرار گرفته و هر یک متناسب با دیدگاه مورد پذیرش خود، تعلیم و تربیت را به گونه‌ای تصویر و تعریف می‌کنند. تعلیم و تربیت یکی از بنیادهای زندگی فردی و اجتماعی انسان است و همواره در زندگی بشر مؤثر بوده و لازمه تربیت، شناخت روح و روان و قوا و استعدادهای انسان است. پس به طور کلی محور تعلیم و تربیت روح و روان آدمیان است و شکوفا شدن استعدادها و به فعلیت رسیدن قوای آدمی و تحقق گوهر وجود وی در گرو آن است. هر کمالی در گرو رشد است و هر رشدی در گرو تربیت است. هر کمالی که در عالم و انسان ظاهر می‌شود، هزاران راه تربیت رفته و صدها هزار شرایط برایش آماده کرده‌اند. تعلیم و تربیت صحیح شرط لازم کمال آدمی است. اگر انسان تربیت الهی شود، فرشته‌خو می‌گردد و گاه از فرشتگان فراتر می‌رود و گرنه به قهقرا رفته و به مرتبه حیوانات و فروتر از آن تنزل خواهد کرد. پس تربیت با رشد و تکامل رابطه تنگاتنگی دارد و به عبارت دیگر، رشد و تکامل باعث ظهور استعداد می‌شود.

الف- معنای لغوی تعلیم

به معنای آموزش، کسی را چیزی آموختن، علم یا هنری را به کسی یاد دادن، تلقین و القاء کردن معارف و مبادی علوم بر حسب اختلاف دانش آموز [1]

ب- معنای اصطلاحی تعلیم

در مورد تعلیم تعاریف متعددی بیان شده است که عبارتند از:

- انتقال معلومات و مهارت‌ها

- انتقال معلومات و دانسته‌ها از معلم به متعلم به طوری که مقصود از آن فرا دادن نوعی از معرفت باشد.

- سخن گفتن و القای کلمات معنی‌دار تا متعلم به معنای آن الفاظ پی‌ببرد و بدین وسیله استعداد تعلم خویش را به فعلیت تبدیل سازد و عالم شود.

- فراهم کردن زمینه‌ها و عوامل برای این که متعلم دانشی را واجد شود. این تعریف کلی و فراگیر و قابل قبول است زیرا: